

חוגינו

גליון ל'ג

פרשת צו

שבת פרה

יו"ל ע"י צעירי 'חוג חתם סופר' זכרון מאיר ב"ב תשפ"ד

זמני התפילות לשבת

שים לב לזמני שעון קיץ

שחרית.....8:00

מנחה גדולה.....1:16

מנחה קטנה.....6:26

מעריב מוצ"ש.....7:40

זמני התפילות לחול

שחרית.....7:00

מנחה.....6:50

שיעור משנה ברורה

מעריב.....7:30

לקבלת הגיליון במייל

ולכל ענייני הגיליון

choogainoo@gmail.com

וכולם נכוחים למבין, וכל המשכיל יבין, חוץ מטעמי פרה שאין להבין. [יוצר לשבת פרה]

מקשה רבינו החתם סופר דמיד אחר כך ממשיך הפייטן ומבאר 'הם המירו כבוד בכך פרה, תבוא אמו אשר היא פרה ותהיה לעם כפרה' ומאריך לפרש כי הכל מדויק זה כנגד זה, וכמו שהביא רש"י בפרשת חקת מרבי משה הדרשן, וא"כ אפשר להבין. ומתריך דבאמת בכל הקרבנות כתבו הראשונים שהם לכפרה בזה שמחשב שמה שנעשה לקרבן היה צריך להעשות לו, ואפילו הכי ציוה ה' שיקריבוהו רק במקדש לריח ניחוח לה', ואילו הפרה נעשית בחוץ וא"כ בע"כ שיש טעם נסתר חוץ מהידוע לנו. ומפרש בזה דברי החכם מכל אדם שאמר על פרה אדומה 'אמרתי אחכמה והיא רחוקה ממני', היינו אמרתי אחכמה – בטעם שבא לכפר על העגל, אך 'היא רחוקה' – שעושים אותה בריחוק מקום ולא יתכן שהיא רק לכפרה על העגל ובע"כ שיש עוד טעמים נסתרים שאין להבין.

פרק שני מתולדות רבינו יוסף חיים זוננפלד זצ"ל - לרגל יומא דהילולא י"ט אדר ב' תרצ"ב

במחיצת רבו הגדול, מדי לילה היו צועדים יחדיו את הכותל המערבי כדי לערוך תיקון הצות, ואח"כ המשיכו בלימודם עד הנץ. משאת נפשו של ר' חיים היתה להשאיר נחבא אל הכלים אולם גדולי ירושלים כבר שמו עליו עיניהם, ר' שמואל סלנט הגדירו כבר אז בתואר 'תלמיד חכם המצוין ביותר שבירושלים' ור' מאיר אורבך מקליש בעל האמרי בינה ג"כ הרבה להשתעשע עמו בתורתו. ביקש ר' חיים לישב בשלוה, והנה חרב עליו עולמו, רבו האהוב נפטר עליו לפתע ביום השבת ער"ח ניסן תרל"ו, וכך קרה הדבר: באשמורת הבוקר של ער"ש ישבו ר' אברהם ותלמידו ר' חיים ולמדו את לימודם הקבוע שלפני הנץ, בתום הלימוד הפטיר ר' אברהם בלחש 'דא ענדיגן מיר' [כאן אנו מסיימים].. התלמיד שידע כי רבו לא מוציא מילה מיותרת מפיו הבין את אשר מרמז לו רבו כל אותו היום היה שבור ומדוכא, ובלכתו לטבול לכבוד שבת אף נפל מתעלף ואך בקושי הצליחו להשיב לו את רוחו. ר' חיים מיהר גם להשתטח על קברי הצדיקים שבהר הזיתים וככותל המערבי, אך כבר נגזרה גזירה ובבוקר יום השבת כבר נשמעה הבשורה המרה כי נשבה ארון הקודש. במוצאי שבת התקימה הלוייתו הגדולה של אותו צדיק בו הספידו כל גדולי ירושלים, ורק לפני סתימת הגולל ניאות תלמידו ר' חיים לשאת דברים. כל ימיו שמר ר' חיים אמונים לרבו זה, ולפני פטירתו אף ציוה לחקוק על מצבת קברו אשר סמוך לרבו בהר הזיתים, את המילים הבאות 'פה נטמן תלמיד אצל רב'. מאז פטירת רבו החלה תקופה חדשה בחיי רבנו, והוא החל להשקות אחרים מתורתו. עוד בתוך שלושים ימי האבל לרבו יסד ישיבה לבחורים צעירים ואברכים בבית מדרשו של הגאון ר' ישעיה ברדקי, בין תלמידיו נמנו בעלי כשרונות רבים אשר ברבות הימים פארו את ירושלים בתורתם. את ישיבתו ניהל ללא קבלת שכר כלשהו ולמחיתו הסתפק בדמי החלוקה שקיבל מ'כולל שומרי החומות' של יהודי אונגארן כמו כל יהודי אחר שעלה מאונגארן לירושלים. בשנת תרל"ז עלה מבריסק לירושלים רבי יהושע לייב דיסקין, ור' חיים נתקרב אליו מאד והיה לו לתלמיד מובהק. מהר"ל דיסקין אף מינהו לראש בית הדין שיסד בעיר, עד שראה כמה מצטער ר' חיים שסלד מן השררה וכעבור שלוש חודשים מינה אחר לראב"ד. באחד השנים חלה ר' חיים ומצבו הורע מאד, במשך יום תמים ניצב אז רבו ליד מיטת חליו, ולבסוף החליט להוסיף לו את השם 'יוסף' לאמר הקב"ה יוסף חיים על שנותיו, ואמנם חל שיפור מידי במצבו ואחר ימים ספורים שב לאיתנו. המשך בשבוע הבא

המשך משבוע שעבר: בהגיע רבינו לגיל י"ח, זכה ונתעטר על ידי רבו הכתב סופר בתואר 'מורינו', תואר כבוד בו זכו רק המופלגים שבחבורה. מעוטר בשני הדרגות התורניות המשיך ר' חיים בלמודו כאלו לא קרה דבר, מעולם לא התנשא על חבריו ונוח היה לכל. תקופה זו בחייו היתה כולה קודש אך ורק לעליה רוחנית. שנתים ימים הלכו מאז, ובהגיעו לגיל עשרים בא ר' חיים בברית הארוסין עם בתו הצדקת של ר' שלמה זלצר שו"ב דקוברסדורף. השדכן היה אחיה יהודה לייב שלמד עמו בפרשבורג. מועד החתונה נקבע לראש חודש ניסן תר"ל, ועד לאותו זמן המשיך ר' חיים לשקוד על תלמודו בשיבה. בסוף הזמן בהגיע עת פרידתו מרבו הגיש לו הכתב סופר תעודת 'מורנו הרב רבי' שהיתה הדרגה העליונה בדרגות ההצטיינות שהיו נהוגות אז. אולם רק לאחר עשרים שנה כשמלאו לר' חיים ארבעים שנה, עת כבר חש שתעודה כזו לא תעורר בו רגשי גאווה, רק אז פתח אותה וקרא את תוכנה. בזאת תמה תקופת לימודיו בישיבת פרשבורג, אך רישומם של השנים הללו בצלו של הכתב סופר נשאר חרות על לבו כל חייו, וגם בערוב ימיו עת כבר היה למנהיג ישראל בארץ הקודש נהג תמיד על פי דרכו של רבו הנערץ. בחתונתו שהתקיימה בקוברסדורף סידר קידושין המרא דאתרא רבינו הגאון האדיר ר' אברהם שאג מגדולי תלמידי החתם סופר, אשר ר' חיים נקשר אליו בעבותות אהבה, כשהוא קובע מושבו בישיבתו. גם כשעזב חותנו את קוברסדורף בעוברו לשמש כשו"ב בקהילה גדולה יותר לא רצה ר' חיים לעזוב את רבו והעדיף לותר על הקעס"ט ולחיות חיי צער ובלבד להמשיך להסתופף בצל רבו הקדוש. שלוש שנים נתעלה ר' חיים במחיצת רבו, וכפי שהתבטא ברבות הימים 'משיעוריו למדתי, שעדיין אין אני יודע...'. רבנו ר' אברהם שאג היה מגדולי שומרי משמרת הקודש במלחמתו נגד המתחדשים והמשיך את דרכו של רבו החת"ס, ואת תכונותיו והשקפותיו אלה הוריש ר' אברהם לתלמידו חביבו ר' חיים. בזמנו תכנן ר' אברהם עליה מאורגנת של תלמידי החת"ס לאר"י כפי שעשו בעבר תלמידי הבעש"ט והגר"א, אך כיון שנוכח שלא הצליח במשימתו הכריז בפני מקורביו: עוד אעלה תלמיד אחד שיעשה למען קדושת ירושלים כנגד כולם.. בשנת תרל"ג החליט ר' אברהם כי הגיע הזמן לעלות לאר"י. תלמידו ר' חיים שנפשו נקשרה בנפשו, החליט לעלות עמו, דבר שהיה בו מסירות נפש ממש, חודש לפני הנסיעה הוא למד את מלאכת השחיטה כדי שיוכל לספק לרבו במסע בשר לסעודות השבת. שלוש שנים מאושרות עברו על ר' חיים בירושלים של מעלה

היה מלפניו ה' נותן התורה ית"ש שלא יבש המעיץ ולא יקצץ האילן אמן
(מצננות החתם סופר ז"ע)

השבוע

לפני 70 שנה

ידיעות החוג

מתוך "ידיעות החוג" משנת תשי"ד

בהוצאת: האחד הארצי של חוגי חתם סופר
תל-אביב, ת. ד. 570 פנימי — לחברי החוג

רבינו שמעון סופר אב"ד מטרסדורף וקראקא בעל "מכתב סופר" ז"ע

לרגלי יומא דהילולא. נפטר י"ז אדר שני תרמ"ג

פת רבנו הגאון — במשך 99 ישרו בימים חכמים וגדולי
ישראל מוסלאים. הגאונים שרי התורה רבנו אהרן
זינגר ראב"ד עם ישיבתו — הגאון רבי יואל פללנר
זצ"ל אבי הגאון הקדוש רבנו שמעון חיים פללנר
אב"ד בעלעד ואח"כ אוהעלי ז"ע והגאון רבנו חיים
סופר הגאון רבי דוד כהן דיין — ורוב אנשי הקהילה
בני תורה ויראי ה' מוקירי תורה —

מוסדות התורה נתרבו במשך 99 נתיסד "עץ חיים"
החברה להרבצת תורה לת"ח. חברה ש"ס. תפארת בחור
רים. עזרת נשים, תלמוד תורה, ותהי קהילת מסד"ף
לתפארת הקהילות — והכל בהשגחת הנהלת רבם
עטרת תפארת ישראל רבנו הגאון מדרבנא דאומתיה
רבי שמעון סופר זצ"ל — עמודי התורה נתחזקו
ועמודי העבודה נתבססו — ועמודי גמ"ח נתרבו —
רבנו תיקן להם תקנות למדום חכמים וינהלם כרוב
הכמתו וקדושתו — ויעריצו את רבם הקדוש למעלה
מראש — והוא הגן עליהם כעל צפרים עפות — לא
נשמע ריב בקהילה כבוד התורה נתרבה וקרן יראי
ה' תרוממנה.

ותראינה הקהילות את שיר המעלות במשך 99 וי
בואו זה אחרי זה להתחנן לפני רבם הגאון שיסור
עליהם למלך ניסרב רבנו הקדוש ז"ע כי מצא
את נפשו במקום אבותיו הקדושים. ויבואו משלחות
מערס גדולות קהילות עתיקות כמו קהל ניקולטבורג
אשר מעולם היו סם אנשי שם ויביאו את כתרים לפני
רבנו כליל המדע והיראה וימאן להם. קהל פאפא
וטערדהלי, ועוד ועוד עמדו לפניו — אך רבנו אמר—
פה אשב כי איותה מקום אבותי. תלמידים אברכים
יצאו משיבתו אשר. שם הסקיע עוצם כח כשרונותיו
הבלתי מוגבלים.

פרק מיוחד הוא אהבת ויראת הכבוד של רבנו
הגדול בעל ככתב סופר לאחיו הקדוש בעל כתב
סופר — ידידות נפלאה נקשרה בינו ובין גיסו הצ'
דיק הגאון רבי זלמן שפיצר ז"ל הרב בווינא כאח
ורע לו — וכך שתל רבנו ז"ל את הצרות בית ה'
בקהילתו.

הגאון דק כחכימי. דיודאי. רבי דב מייזלס זצ"ל
שמש בכתר הרבנות בקראקא עבר לוורשא. ותביא
כרכא דכולי בי קהל ה' קראקא את כתרם לפני
רבנו הגאון זצ"ל. מלכתחילה מאן רבנו הגאון מלש'
מוע להם — אכן במשך הזמן הרגיש כי אתרא
דילי. הוא והם זקוקים לאיש אשר אלה לו וכי יעלה
בידו להרים את קרן התורה והיראה — גדולי עולם
התחילו להפציר ברבנו לעלות במהי שער — בוצינא
קדישא בעל דברי חיים ז"ע המריץ מכתבי קדש בק'
ריאה של חנה והרבה לעלות לקראקא — אחרי שלש
שנים החליק בדעת קדשו ובעל כתב סופר ציה
עליו עלה והצלח! — גיסו הגאון רבנו זלמן שפיצר
ז"ע עמד לימינו בעצה ומעשה בעידוד כי הוא ידע

איש האשכולות שהכל בו — ככהן כעם יהנו ממ'
צו — שואב את העבר ומשקה את עדתו וצופה למר'
חקים אכן מתת ה' היא. סגולה נפלאה אשר משמים
הקדישוהו לתעודה ולצפירת תפארת עם ה'. הד צנחון
דבינו שמעון הצדיק רבי שמעון סופר ז"ע.

בן שני לקדוש ה' הח"ס נתקדש מלידתו לשמעון
העמוסני. גודל המעמסה של הנהגת עם ה' של דורו
לקח רבינו שמעון סופר זצ"ל על שכמו. כשל ילדותו
הכירו בו את המנהיג העתיד — עטרו את בעל
מכתב סופר. ז"ע לרעיא מהימנא לאונגרן ולגליציא
יחד. הרבה סמנה שארע לקדוש ה' הח"ס ארע לבנו
הקדוש בעל מכתב סופר — והרבה ספעים והספיע
והסעיר את רוח קדשו של בעה"ס הסעיר את המית
לב בנו הקדוש רבנו שמעון סופר ז"ע — מעט מעט
מרגשות קדש מתלבטים בשירי קדשו בפיוטים שז'
כינו מילי רבנו שמעון סופר ז"ע כשירי בעל שירת
משה קדוש ה' הח"ס — השתפכות הנפש התעלות
נפלאה בנפש זכה וטהורה אשר בסערת רוהת הסעיר
נפשות לרבבות תרומם צוי צדיק — תעיר רוח ונפש
לידיעה ברורה והכרה מלאה לכבוד ה' ית"ש ומקרבת
לעבודתו ית"ש ומביאה אחריה משיבת נפש — שובי
נפשי למנוחיי.

צעיר לימים נבחר לרב בקהל מאטרסדורף מקום
אבותיו אשר עוד הציצה והבריקה פני המה קדוש
ה' הח"ס שפע להם וילך ברצון רב לשם. מקרוב
ומרחוק התאספו צאן העדרים לשמוע לקח מפיו רבנו
הגאון זצ"ל ויט שכמו לסכול עול ישיבתו. ותרב
לכמתו וקדושת שמו יצאה לפניו. פעם כסלל רברבן
עומד דורש צמקהלות דורש נאה ועין פקוחה על
כל ענין הנעשה בקהילתו — וישיבתו הולכת וספסלי
ביהמ"ד מתרבים באותו בית ה' אשר הח"ס עמד וש'
רת בקודש. קהילת מסד"ף עלתה למרום סגנת בתקר

את עומק קדושת אצילות רבנו זצ"ל והוא מוקדש לגדולות נפלאות — וילך רבנו הגדול לקראקא בכ" בוד מלכים נתקבל בקהל ה' אשר מצוקי ארץ ובעלי הליכות עולם עטרו את העיר במושבים והיה להם רבנו הקדוש למנהיג. בחכמת שנינותו ויראתו הטהורה והנקייה ועוצם תורתו השנונה והמפליאה בהלכה ברור. רה נראה לפניהם רבנו הגדול ותוארו כתואר מלאך ה' ותהי בואו לקראקא ברכה לכל פולין. גאוני וחכמי פולין הכירו והריחו את הצדיק ונשגב והיה להם לראש. פעם הסיבו ת"ח וחכמי קראקא לפני רבם הגאון ביראת הכבוד והערצה ויאמר להם רבנו הקדוש — צדיקים יושבים ועטרותיהם את עטרות מעשיהם של תורה עבודה וגמ"ח הם מטילים בראשיהם — הם הת"ח וחכמי קראקא תולים את כעשיהם עטרותיהם בראש שלהם לומר שרבם והראש הוא המביא והגורם לעטרותיהם — ויראו האנשים את זך טוהר לב הקדוש ויתפארו ברבם ותדבק נפשם בנפש רבם הגאון וצדיק — ותהי ברכה מצויה בקראקא חבבו והעריצו את רבם הקדוש כי ידעו את אשר לפניהם.

אכן שמעון הצדיק נהיה לשמעון העמסוני. צפה למרחקים ראה כי מסביב לקהילה נמצאים מרימי ראש שועלים קטנים מנוערים בתחדשים מנוערים את מסורה ותורה של דור דור. לא האמינו אנשי קהל קראקא שעיני רבם צופות למרחקים כאלה — ויקם רבנו הרב אשר מעולם נתהנך ונתגדל ונתרבה בשיי טה קדוש ה' והי"ט עפ"י הדרך בית ה' — טרם אשר פשתה הארס המר ההשכלה אסכלה כרה כלענה בבית המקודשים כי זממו להקים סמינר לרע"בנים בלמברג. גדולי וחכמי פולין לא ידעו ולא נתרגלו בכאלה לא הבהינו את רצו מעלליהם לא שהו לבם על זוממי רשע — אך שמעון הצדיק רבנו הקדוש קרא מועד לאסיפה להתייצות לחזק את בדיק ה'.

עמודא דנהודא הקדוש רבנו יוסע מבלז זי"ע הי' בין הצדיקים הראשונים אשר הריחו ברבנו הקדוש את בן הגדול לקדוש ה' החי"ס את הלוחם בעל הקרב אשר ידע להשיב שיערה לעושי רשעה לסתום פה ששנה — הצדיק הקדוש מבעלזא רבנו יוסע זי"ע הי' כאח ורע לרבנו הגדול ויקרא גם הוא עצרה וכן הבוצינא דנהורא. בעל דברי חיים זי"ע ועוד ועוד צדיקי וקדושי עליון בפולין — בעל חידושי הרי"ם זי"ע חרד לקראת רבנו הקדוש זצ"ל — בעלי האס" כלה לא האמינו כי ימצאו בפולין התנגדות להסוואת מעשיהם המנוערים והטמאים חשבו כי הארץ רחבת ידים לפניהם — ויעמד שמעון רבנו הקדוש בשער הדפם וירדפם עד חובה — גאוני מצוקי ארץ פולין ראו את אשר רבנו הקדוש זי"ע התהיל לעשות ויבואו לעזרתו וכך יסדו את מחזיקי הדת לעמוד בשער נגד כל התחדשות ופרעות והרס בדת ודעת ה'.

בחכמה ובתבונה יתירה נהל רבנו הקדוש את המל"חמה למרות הקשיים מבפנים ובהיץ אך יראתו הטהורה לא נחה שקטה עד אשר עלה בידי שמעון הצדיק להרים את כבוד התורה המשכלים דעת ה' הי' נאלץ צים להוריד מסוה מעל פניהם ולא עלה בידם להשיחית — רבנו הקדוש השקיע כוחות עצומים עד אין

שעור לביכוס, מחזיקי הדת. ועוד בדור האחרון התרעמו גדולי וצדיקי פולין יען אשר לא המשיכו בעזו ותעצומות כמו הגאון האב"ד מקראקא את קרן מחזיקי הדת. יראי ה' בהרו ברבנו הקדוש לציר לפרלמנט והוא הציג את הקהדות לכבוד ולתפארת — גדולים וצדיקי עולם הטילו חובה על רבנו הקדוש לקים את בהירתו ולפעול משם להרמת קרן ישראל — אכן הרי פעתו בתואר מלאך ה' ויראתו הטהורה וחכמתו עמדה לו — בפני רוזני וקציני ארץ הביא את דת ודעת ישראל בכבוד ויקר נתקבל — דברומיו הטו און מלכים לטובת עם ישראל — רבנו הקדוש זי"ע אמר בידך לגדל ולחזק. לכל"ל לכל דבר טוב ומועיל לכי בודו ית"ש ה' מחזק את לב שולחיו ותלה כל הגדולה כל פעם בזכות אבות —

כאשר גיסו הגאון רבנו זלמן שפיצר זי"ע קרא בווינא להקהל ולעמד על נפשם ונפש ביתם ועולליהם ולעזוב את הקהילה אשר מנהיגה מחשכי אור ה' משחיתים ועושי רשע וחוטאים בנפשותם — וילכו אחרי רבנו זלמן שפיצר ז"ל מנין יהודים שומעי קול דברו וייסד להם קהל שיפשיהל עדת יראים ושומרי תורה ויראה — עמד רבנו הקדוש רבי שמעון ז"ל לימין גיסו רבי זלמן עדר וחזק את נפשו בשעת הסי כנה אשר רשעי ארץ אמרו בלענו כל קדש — בא רבנו בעל מכתב סופר לווינא בהופעת קדשו נהמכ ונהלם — אכן נתברכה ווינא במאויי וברכת הצדיק זכתה הקהילה אשר לה רק מנין יודים יראי ה' אשו מעט קהילות כמותה — להעמיד נפשות לאלפים ור' בבות ביראה טהורה עושי מצוה וגומלי חסד ועושי רצון צדיק רבם הגדול והדגול רבי זלמן ז"ל.

הקהילה הגדולה קראקא תבעה את תפקידה מאו רבה הגאון זי"ע גליציא דרשת את אשר השעה צריכו לכך מנהיג בעל רסה — דמות אשר עין צופיה לכו הליכות עולם וישמע להם רבנו הקדוש — המיו לב טהור של רבנו הגדול היתה ער וסוערת בפיוטי ושיירי התעלות לחזממות ית"ש בהשתפכות הנפש — והיד כותבת חידושי תורה ותשובות למאות לשואל הלכה מפי גדול הדור רבנו הקדוש זי"ע — עומן עבודת הקודש הכביד על שמעון העמסוני רבנו הקדוש ד"ש — בריאותו התרופפה — בתחנונים ובגעגועי באו אנשי קהל מסד"ף לפני רבם הקדוש שיהא חוזו ונעור האהבה הישנה לפאר את קהילתם ועי"ז למצו התחזקות לגופו הטהור — אך תפקידי קדש הצבורי עמדו לפני רבנו הקדוש. אור כגבור הלציו וחזו לבית מדרשו בקראקא עיר ה' —

בן ששים ועוד כרע הארי רבנו הקדוש באמצע ותוך עבודתו הקדושה להרמת קרן ישראל לתורו וכבוד ה' — ויעל השמימה. קהל ה' בקראקא בכה — פולין מיללת — ואונגרן בוכייה הריתי וגדלתי או האיש וילך מני האיש האשכולות אשר טמן בנכס את המית נפש אביו הוא אבינו רועינו קדוש ה' החי"ס.

בזמן האחרון זכינו לאורה. מכתב סופר חלק א ועינים מחכות לחלק שני.

זכותו יגן עלינו

קהילת מטרסדורף - פרק א'

הגאון הגדול ר' שמואל עהרנפלד זצ"ל אב"ד מטרסדורף
בביקור בקהילתנו בחודש סיון תשי"ט

הגאון הגדול רבי שמואל זצ"ל ישב על כסא אבותיו וכיהן כרבה האחרון של קהילת מטרסדורף וכנשיא שבע הקהילות עד שסופחה אוסטריה לגרמניה הנאצית, אז נמלט לארה"ב, שם פתח מחדש את ישיבתו. בתמונות כאן נראה רבינו בבחינת תלמידים בתלמוד תורה דקהילתנו כשלימינו עומד מנהל הת"ת ר' יצחק זינגר, ולשמאלו בנו הגאון רבי עקיבא זצ"ל מקים קרית מטרסדורף בירושלים, ור' שמחה בונם קליין. תמונות נוספות יפורסמו בשבוע הבא.

קהילת מטרסדורף היתה תמיד מטרופוליין לתורה, הם שמו נפשם בכפם על התורה. היא הרבתה ברבנים, דינים, מלמדים, ת"ח אשר תורתם אומנתם. היא הרבתה בחברות ש"ס, משניות, עץ חיים, בתי מדרש, ומוסדות תורה, ובראש ובראשונה בישיבה. ברוב שנות הקהילה היא החזיקה שני ישיבות, אחת של האב"ד והשניה של הראב"ד, ובכל אחת כחמישים ויותר בחורים, וסיפוקם של שניהם על שכמם של הקהילה, אשר באהבת תורה וחיבה יתירה החזיקה בבחורים לומדי תורה, ושכרם בצדם, הרבה תורה יצאה ממטרסדורף, תלמידים לאלפים שבאו מרחוק ומקצות הארץ לשמוע לקח ויראה טהורה מרבתייהם הגדולים. ואור התורה לא כבה אף פעם במטד"ף. האב"ד היה תמיד גאון מובהק בתורה ויראתו קודמת לחכמתו. וכל אנשי הקהילה היו שותפים – כל אחד לפי יכולתו, לישיבות בקיומן וכלכלתן.

בין הרבנים הראשונים של מטרסדורף ידוע הגאון רבי אליעזר סבו של אור ישראל בעל 'אור חדש' רבינו אליעזר קעללין אב"ד רעכניץ מגדולי תלמידי הנודע ביהודה. על כס הרבנות במטרסדורף עלו הגאונים רבי נתן נטע ובנו הגאון רבי שמואל מגזע היחוס של רבינו שמואל יוסף אב"ד פפד"מ בעל מסורת הש"ס והוא חתנו של מהרשש"ך בעל כוס הישועות זקינו של ראש גולת אריאל רבינו החת"ס. כן כהן פאר במטרסדורף הרה"צ רבי ישכר בער בלאך מהמבורג. ועד דור האחרון שמרו שם את רוחו של הצדיק הזה, כמו שהיה חקוק בשערי בית הכנסת לכל באי העיר הודעה כי הגאון הנ"ל אסר באיסור גמור לכבות את נרות ביהכ"נ ע"י אמירה לגוי בשב"ק וכן ביה"כ. וציוה לבני קהילתו שישמרו על צו זה ובזכות זה ינצלו מתבערה ולא תשלוט האש בביתם. והוא ערב להם שאם תצא אש ויבואו אנשים הגונים להשתטח על קברו הוא יגן בעדם אם ישמרו צואתו זו. בשנת תקצ"ז היה מקרה בו הוסיפו אנשים נרות בביהכ"נ ביה"כ ע"י גוי, בשבת שלאחריו יצאה אש תבערה ועשתה שמות בבתי היהודים. נזכרו בצואתו של הגאון ובבהלה יצאו להתפלל על קברו ותשקט האש. ועוד פעם יצאה אש גדולה בבית גוי על יד רחוב היהודים, ומבהלת הצלת נפשות כמעט שכחו לקיים מצות רבם לבא אל קבר איש האלוקים, על כן חקקו והודיעו בשער לשמור על צואת האב"ד ובשעת הסכנה לזכור את קברו של רבם זצ"ל.

אחריהם זכתה מטרסדורף באב ובן שקדשו את קהילתם בתורה ויראה אשר שמם נודע בכל קצוי תבל, רבנו ירמיה בעל קונטרס מודעה על רח"ש, ובנו הגאון ר' יואב בעל שערי בינה על שערי שבועות להרי"ף. מסופר כי בעל

שערי בינה פנה לחת"ס שיציע לו את בחיר ישיבתו בעד בתו, ורבינו החת"ס העמיד לפניו את ר' יצחק פרנקל ואת ר' מאיר א"ש, הגאון תהה על קנקנם ומצא שניהם כאחד מתאימים. שאל את החת"ס מה לעשות, אמר לו החת"ס שיביא את בתו והיא תבחר את בחיר לבה, אולם גם היא אמרה כי שניהם טובים לה. בשמוע החת"ס את דברי הבת נחרד חרדה גדולה, שנתבררה רק כעבור שנים, לבסוף בחרו בר' יצחק שנתמנה לגאב"ד קראלי, אמנם הגאון הזה נפטר צעיר, והאלמנה נישאה לרבנו מהר"ם א"ש אב"ד אונגוואר, ויהי לפלא, ואז הבינו בהלת החת"ס בשעתו.

אחרי הגאון ר' ירמיה, שמו את עיניהם בגאון מדרעזניץ רבינו הגדול בעל חת"ס אשר ידעוהו ע"י רבותיהם הגדולים יוצאי פפד"מ. החת"ס הסכים להם למרות שהתנאים לא היו כ"כ נוחים לו כמו בדרעזניץ ואוה לשבת במקום אבותיו הקדושים. ומאותו יום שזכתה קהלת מטרסדורף בנר ישראל רבינו החת"ס נעשתה לתל תלפיות. רבנו הקדוש תקן להם תקנות גדולות, והם החזיקו את ישיבת רבם, ונתברכו ממאור תורתו. כאב את בן ירצה אהב החת"ס את קהילתו ודאג למחיתם. אחרי שפרשבורג המעטירה באה לקחת את צפירת התפארת בעל החת"ס, לא עזב את מטרסדורף עד שעזר להם לקוממם מהשריפה הגדולה שדלדלה אותם, וכן פסק להם כל דין ודברים בענייני רכוש שנתהוו ע"י התבערה הזאת.

כאשר עלה החת"ס לפרשבורג בא על מקומו הגאון האדיר רבנו בונם איגר והגאון ר' מאיר אלמאשד אשר תורתם עמדה להם וישיבתם הלכה וגדלה. כדאי להזכיר מעשה רב הבא, ר' מאיר אלמאשד היה גאון מפורסם. בוערבו נהל אז רבינו בעל שערי תורה ישיבה גדולה, בין תלמידיו היה ר' אשר אנשיל. הלה שאל פעם קושיא עמוקה לרבו שאמר לו להציע את קושיתו לר' מאיר אלמאשד, ויעש התלמיד כדבר רבו. אחרי ימים קיבל ר' אנשיל תשובה נפלאה ממטרסדורף. אמר ר' אנשיל עלי להכיר גאון כזה. ויקם וילך ברשות רבו למטרסדורף. בדרכו עבר בווינה והיה במלון ויפגוש שם תלמיד אחד מפרשבורג, וידברו בד"ת כל היום. בהפרדם שאל הבחור מפ"ב לאן מועדות פניו ויאמר לו למטרסדורף. אמר הבחור מפ"ב יש לי למסור מכתב חתום ממורי החת"ס לידי רבנו מאיר אלמאשד אולי יואיל למוסרו כיון שאני אץ לחזור לפ"ב. ויקח ר' אנשיל את המכתב וילך לדרכו. ר' אנשיל בא לפני האב"ד במטרסדורף ויתוכחו בלימוד. לפני צאתו מהרב נזכר מהמכתב של הבחור מפ"ב, ויספר את כל אשר קרהו במלון בווינה ומסר המכתב לידי הגאון ר' מאיר. אחרי שקרא את אגרת רבנו החת"ס אמר לר' אנשיל – מזל טוב, אתה תהיה חתני כי רבנו כותב מוסר כתב זה יהיה בעד בתי. וכך נהיה ר' אנשיל [שלימים מונה לאב"ד טשענגער בעל מנוחת אשר] לחתנו. **המשך בשבוע הבא**